בסוד שיח

שאול שיך

"אנחנו התשובה לש"ס"

ר"ר גדי אשל הוא יו"ר ח"ל (חוסן יהודי לי- שראל) ויו"ר ועדת לישכת המפד"ל ליחסי חילוניים-דתיים. ח"ל, כזכור, ליוותה את המפד"ל בבחירות האחרונות לכנסת, ופעיליה מצפים ליותר "אקשן" מצד המפד"ל בכל הקשור לציפיות שהיו ממנה. בעיקר בתחום הערכי.

בשיחה עם "הצפה", מסכם ד"ר אשל את מערך היחסים עד כה והוא בשם חבריו מבקש יותר מע- שים, לקירוב הציבור הקרוי חילוני למורשת היה- רות.

באות השיחות בימים האחרונים: "אנחנו התשובה לש"ס". למה התכוונת בדיוק?

גד אשל: ש"ס העניקה תכנים לציבור מסוים שהתייאש מהחילוניות הריקה ונתנה להם אתגר חדש לחיים. ח"ל היא התשובה המקבילה לש"ס, לאותו ציבור בארץ שנקרא חילוני, ואינו רואה בחילוניות תורה שלימה העומדת בזכות עצמה.

בכמה פעילים מדובר. כמה אתם בחי"ל?

גד אשל: מדובר בקבוצת פעילים, שההיכרות ביניהם החלה בשיא ההשתוללות של הסכמי אוס- לו. השנו או שבועות שריחפ ויש לכבותה. מדובר ב־400 איש בדרגות שונות של פעילות.

המטר העיקרי שלנו הוא, שאין ללכת רק בדרך של מחאה, אלא לתתור לפעילות קונסטרוקטי- בית.

שנה וחצי אחרי ההתארגנות האם אתה, אתם מאוכזבים?

אני לא מאוכזב, רק מידע לכם שצריך להגיע לפסגות אחרות, כדי למלא אחר הציפיות. בגדול, יש שכר לפעולתנו.

במה?

"בעצם העובדה שחזרה ממשלה יהודית לשלטון ובמידה רבה קיימת התפכחות מאוסלו, אם כי התהליך טרם נעצר לגמרי.

עניין נוסף: רוחות בציבור, בקרב רוב הציבור ההכרה שאי־אפשר להזניח את השורש היהודי ולאמץ דת חדשה, ששמה מודח־תיכון חדש.

אני סבור שהוכחנו לכל מי שאיבר תקווה שאפ- שר לשנות. היינו מיעוט ונתנו דוגמא שאין להת- ייאש.

יחד עם זאת אני לא מקבל את אי העשייה של אלה שהגיעו לשלטון ובשליחות שלנו.

תהיה יותר ספציפי?

השילוב של ארץ־ישראל ויהדות. חשבנו שזה ייעשה מהר יותר ובלי לפתר כלל.

מה רצית שייעשה?

שיכניסו את מורשת ישראל בבתי הספר הכל- ליים. היום כאשר אני מסתכל על הילדים שלי יעל בית הספר שלהם, הרי שכמעט ולא חל שינוי. יכול להיות שיש תוזה כלשהי בתקציב, אבל במיון הכולל לא היה שינוי שתבקש בבית הספר הכלליים. צריך לדאוג לציבור הכללי במרינה התועה והטועה.

גם בתחום התקשורת לא חל שום שינוי. הציבור הקרוי "הרוב הדומם" מודח את שערות ראשו הכי- צר התקשורת בערוץ 1 ו־2 ובדרייו ממשיכה בהס- תה נגד דתיים וחרדיים. מתפרסמות קריקטורות בנוסח ה"שטיימר" והכל נעשה בריש גלי ואין מח- אה נמרצת על־כך.

היו "פספוסים" במישור המדיני־בשתני: הסכם חברון היה טעות גדולה וגם אי פירוקה של הרשות הפלשתינאית מנשקה, כאשר צבא מהבלים של הרשות הפלשתינאית פתח באש על חיילי צה"ל.

האם הרבה חילונים סבורים כמוך?

כן, יש ציבור גדול הסבור כמוני, אם כי קשה להעריך במספרים. אנחנו נפגשים עם ציבורים שונים שמכירים אותנו ואת רעיונינו והם אומרים לנו מה שאתם עושים ועשיתם עמור לנו על קצה הלשון.

וקצב ההשתלבות שלכם במפד"ל מספק או- תך?

יש לנו שתי מטרות: הצלת הקיום שלנו בארץ־ ישראל וארץ־ישראל בערך והחזרת המורשת הי- הודית לציבור הקרוי חילוני. קיימת הפרדה בין הציבור הדתי לבין הציבור החילוני והציבור החי- לוני מקבל את התמונה על הציבור הדתי והחרדי דרך הפיליטרים של התקשורת שעושה אותם מפ- לצתיים. כאשר חילוני מתוודע לציבור הדתי מק- רוב וראוה את ערכי המשפחה, הצניעלכת ובכלל את אורחות החיים של הדתיים, הוא פתאום תופס את עצמו ואומר, כי זוהי דרך החיים הנכונה שיש לאמצה.

אנחנו אנשי ח"ל רוצים להיות משולבים בע- שייה עצמה, במעשים כאלה שישפיעו על אורח החיים והתרבות בקרב הציבור הכללי.

עשייה כמו מה?

הצענו עשרה פרויקטים כמו "יהדות מאו ולת- מיר". להביא את היהדות לציבור שאינו מכיר או- תה. כמו לעולים מ"חבר העמים" שהיהדות נגולה מהם במשך למעלה משני דורות. שיבינו מה זה מזוזה, תפילין, הם לא יודעים מה יש בפנים. בי- קשנו להקים בעין מוזיאון, כדי שאנשים מכל הגילים יוכלו לבוא ולהכיר את היהדות ולמשש אותה. ציבור גדול לא יודע מה זה "משנה תימית" אחרי שניקו אותה מבתי הספר הכלליים. אפשר לעשות, להחריר לבתי הספר אבל, צריך לזה את ברכת משרד החינוך והתרבות. כל אחד התפעל מהרעיונות שלנו להחדרת היהדות בעם, אלא שבי- צר התכליתי הדברים נתפספסים.

לא נראה שההורים מעוניינים בזה?

שום דבר אסור שייעשה בכפייה, אבל צריך להבטיח שהמורים לפחות ידעו מהי יהדות ומהי תפילת "שמונה עשרה" למשל. הצענו תוכניות השתלמות. יש לנו פרופסורים להינוך היודעים איך לקרם רבנים, אבל, עד היום קיבלנו רק בר- כות. אנחנו אנשי מעשה ולא רגילים לספורים ולשחטנה.

עברנו את תקופת האינקובציה ואנחנו בדרך להקמת מסגרת משותפת עם המפד"ל גם מעבר לרשויות המקומיות. אנחנו רואים בציונות האמר- נית תנועה שאמורה להיות התנועה המכילה בארץ־ישראל במיוחד לאחר התפרקות הליכוד.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

הדיאגנוזה האחרת

הרב ד"ר מאיר גרוזמן, מרצה לתלמוד באוניבר- סיטת "בר־אילן" ומרצה מבוקש מאד בקרב מבקשי יהדות, הוא גם חסיד, חסיד הוסיאטין, משושלת רוז'ין.

בבית הוריו שמע סיפורים לרוב על רבי ישראל מהוסיאטין זצ"ל ובזמנו הפנו רשם אותם ומדי פעם הביא מאוסטו בכתבי העת של חסידי סדיגורא – רוז'ין ("מסילות").

הסיפור דלהלן הוא מהאוסף של הרב גרוזמן ובר- שותו הוא מתפרסם כאן ובע"ה יבואו עוד נוספים. סיפורים מופלאים.

בין האודים המוצלים מאש, היה ר' ישראל ר', ששי מע על סיומה של המלחמה, מלחמת העולם השנייה רק במעומעם. הוא היה אז במחנה המוות ברגן־בלזן והידיעה הגיעה לאוזני האסירים שיפיון שיפון. ר' ישראל לא יכול היה להימנות בין אלה שנתנו מן החושש ומן השוערה המיידי. מגיפת טיפוס הטעיים שהשתוללה במחנה סמוך לשחרור, פגעה אף בו, והוא מצא עצמו שוכב על הארץ, קודח מחום גבוה וה- מולה מכרסמת בו. כל אשר נשל לפיו לא עזכל. שע- רותיו נשרו מראשו וגופו החל להתי־יבש.

צבא בנות הברית שנכנס למחנה, ראה תועה לעצ- מו להזין את האסירים החיים, לרפאות את החולים ולקבור את המתים הרבים, ששכבו כרזמן על פני האדמה.

מכוניות עמוסות מזון הובאו לתוך המחנה והאסי- רים הרעבים התנפלו עליהן והחלו בולעים מכל הבא ליד. אלפים נתקפו מיד בדיזנטריה הרבים מהם נפטר את נשמתם מאכילה פתאומית מופרזת.

ר' ישראל שראה מול עיניו את שפע המזון – חפץ אף הוא להצטרף לאכילה זו, ירידיו מבין האסירים הביאו לו מכל טוב, כדי שיחיה את נפשו הנרועת מר- עב, אלא שמחלתו מנעה ממנו כל אכילה, ואפשר שהרגוזן לכך הוא נשאר בין החיים.

צוותי הרפואה שהוחשו למחנה משבריה החלו מיד בעבודה מאומצת וקשה. תחילה מיינו את החו- לים לקבוצות: את הנוסעים וחסרי כל תקווה לחיים, השאירו במחנה. את החולים במחלות קלות איששו בחדרי חולים מאולתרים, שהוקמו במחנה עצמו ואי- לו את החולים הקשים, אלה המיטלטלים בין חיים למוות, העבירו לשבדיה למיפולים של אנשי הרפר- אה שם.

ר' ישראל היה בטוח שהוא שייך לקבוצה הראשר נה וכי הוא יושאר במקומו לגוויעה איטית.

לא כן חשב היושב במרומים. רופא שבדי שברק אותו, החליט משום־מה לציפרו לאותם אלפים שפנינו לשבדיה. בבית החולים בנשטברג ברק אחד הרופאים את ר' ישראל בדיקה יסודית ואמר לו דברים גלויים: אתה שוקל שלושים ושמונה ק"ג: גופך צמוק ויבש. אבריך הפנימיים מתפוררים ומחלת הסיפוס מקוננת בך. לפי מצבך אין לך אלא ימים ספורים בלבד. אנחנו נעשה כל שביכולתנו להצילך, אך כרופא אני חי- יב לומר לך את האמת: אין לך כל תקווה לחיים. הרופא נפרד ממנו בחיבוק, אך נמנע מללחוץ את ידו מפחד המחלה המדבקת.

כששמע ר' ישראל את הבשורה המרה יוצאת מפיו של הרופא, לא התייאש ולא השלים עם הדיאגנוזה. דמות דיוקנו של רבו הקדוש, הצדיק רבי ישראל מהוסיאטין חזרה ועלתה לפניו, כפי שעלתה לפניו פעמים רבות קודם לכן, מאז פרצה מלחמת העולם האיומה. בכל פעם היתה המחשבה על רבו הושב בארץ־ישראל מחייה אותו ומעודדת את רוחו. אף הפ- עם, תוך שהוא עוזם את עיניו ומרכז את מחשבתו, חש שמוזכות צדיק קדוש זה, תבוא עליו הישועה במהרה.

מבית הוריו יצאו בקביעות מכתבים אל הרבי מהוסיאטין, שכללו "קוויטל" ופדיון נפש. תחילה נשלחו לווינה ולאחר מכן כשהרבי עלה לארץ־ישר- אל, נשלחו המכתבים לשם. יום אחד היה למשפחה כא- שר הגיע מכתב תשובה מאחד הרבי ובו מענה על משאלותיהם. המכתב היה נקרא בחיל ורעדה ולאחר מכן היה נשמר בכריכת קרטון מיוחדת. ר' ישראל גדל איפוא באווירה הספוגה בחסידות ואמונת צדי- קים.

בחשש שנות המלחמה והשואה, טולטל ר' ישראל מגיהנום אחד למשנהו. בכל הזמנים הקשים, הללו, החייה את נפשו ושאב עידוד והיזוק בהעלותו את דמות דיוקנו של רבו. אף עתה, בשכבו על ערש דוי ובשמעו את האבחנה האיומה של הרופא – חזרה ועל- תה לנגד עיניו דמותו של רבו הצדיק.

ר' ישראל לא ידע אם הצדיק עדייך בחיים, שכן חישב ומצא שעבר את שנות "הגבורות", והוא בגיל ויקנה ושיבה ובכל זאת החליט לעשות מעשה.

בקול ענות חלושה הוא קרא לאחות וביקשה שת- ביא לו מכשיר כתיבה, דף נייר ומעטפת דואר. זו מילאה את בקשתו ר' ישראל אזר עצמו בשארית כר- תותיו והחל לכתוב בידו הרועדת "קוויטל" לרבו הס- דור והקדוש.

במשפטים קצרים הזכיר עצמו בפני הרבי: תיאר את גהינום חייו בשואה, את מחלתו הנראשת ואת מר- תו הקרוב, וסיים בבקשת "שיושה בקרוב". את כתוב- תו המדוייקת של הדבי לא ידע, וכך כתב על המעטפה: "לכבוד האדמו"ר ר' ישראל פרידמן שליט"א, רחוב בראלין, פלסטינה.

חלפו ימים ספורים בלבד ואחד הרופאים ניגש אל ר' ישראל והושיט לו מכתב שהיה ממוען על שמו, מצד שמאל, למעלה התנוסטה כתובתו של מורו ורבו שבתל־אביב, עיניו החלו להזיל דמעה. מרוב חול- שה לא יכול היה לפתוח את המעטפה וביקש את הרופא לעשות זאת למענו. בתוך המעטפה היה מכ- תב קצר ושטר כסף בן 50 דולר. משהמאוש מהת- רגשותו החל קורא את הכתוב בכתב ידו של הגבאי: "האדמו"ר שליט"א בירך אותו בברכת ישועה ואמר, כי בקרוב ייצא מאפילה לאור גדול". רק עתה החל ר' ישראל להשתחרר מסערת הרגשות שפקדה אותו. הוא בכה בכי קורע לב, בכי שכמותו לא בכה במשך כל שנות השואה, היסורים והרדיפות.

הרופא שעמד בצד התעניין לסיבת הבכי. ר' ישר- אל הסביר לו בשפה הגרמנית, כי כותב המכתב הוא איש קדוש מאד והוא מבטיחו שבקרוב יוושע ויתרפא ממחלתו. הרופא חייך והשיב בניסוח כי זו דיאגנוזה חסרת כל בסיס. אף קרא לשני אסיסטנטים וסיפר להם את תוכן המכתב ואלה הגיבו בחיוך ומשכו כת- פיהם לאות זלזול והוסיר הסכמה.

תוך שבועיים ימים חל שיפור רב במצבו. מחלתו נעצה, גופו התאושש והוא החל לאכול מנות זעירות של מזון. אט אט החל שערו צומח, משקלו עלה וגופו החל תורך לתפקר באורח נורמלי. שבועיים נוספים הבריאו לו מזור כללי, הוא הבריא וחזר לאכול מזון רגיל. הרופאים עמדו משתוממים מול התופעה הפל- אית.

דבריו של הצדיק התגשמו במלואם. ר' ישראל העמיר ב"ה משפחה עניפה, הצליח בעסקיו והמשיך להתרופף בחצרות בית רוז'ין.

בנוסף לשבריה ביום ההילולא של הצדיק מהו- סיאטין, בכ"ם בכסלו, נוהג היה לחזור ולספר ספור פלאי זה ואף להראות את מכתב התשובה, שעדיין שמור עמו מזה ארבעים שנה.

בעיר גיבתורג שבשבדיה, בבית החולים המקומי, הסתר ר' ישראל להיות מוזל בדיוקים הפנימיים ובי- שיבות הרופאים ותוכחה, שאפשר להישאר בחיים גם מסיפוס המעיים...